

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument ze zasedání

4. 4. 2011

B7-0242/2011

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení Rady a Komise

v souladu s čl. 110 odst. 2 jednacího řádu

o ponaučení, jež je třeba vyvodit z jaderné havárie v Japonsku pro jadernou bezpečnost v Evropě

Rebecca Harms, Daniel Cohn-Bendit
za skupinu Verts/ALE

Usnesení Evropského parlamentu o ponaučení, jež je třeba vyvodit z jaderné havárie v Japonsku pro jadernou bezpečnost v Evropě

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, zejména na její články 153 (sociální politika), 168 (veřejné zdraví), 192 (životní prostředí) a 194 (energetika);
 - s ohledem na směrnici Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro bezpečnost jaderných zařízení,
 - s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky právních předpisů týkajících se potravin a zřizuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin,
 - s ohledem na havárii v jaderné elektrárně Fukušima Daiiči v Japonsku,
 - s ohledem na čl. 110 odst. 2 a článek 120 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že závažná havárie v jaderné elektrárně Fukušima Daiiči, která vznikla následkem ničivého zemětřesení a jím způsobené vlny tsunami, má dalekosáhlé důsledky pro zdraví a zamoření životního prostředí a potravin, jejichž plný rozsah bude znám až za několik let,
- B. vzhledem k tomu, že tragické události ve Fukušimě opět ukázaly, že v případě jaderných zařízení neexistuje „nulové riziko“, přestože „nulové riziko“ je vzhledem k dalekosáhlým důsledkům v případě havárie jednou ze základních podmínek přijetí myšlenky jaderné energie; vzhledem k tomu, že při provádění zátěžových testů se „nulového rizika“ nikdy nedosáhne,
- C. vzhledem k tomu, že s ohledem na současnou jadernou havárii v Japonsku je naléhavě nutné, aby se EU a její členské státy přeorientovaly na hospodářství, které by bylo vysoce energeticky účinné a zakládalo by se na využívání obnovitelných zdrojů energie,
- D. vzhledem k tomu, že se agentura IAEA i Euratom zasazují o propagaci jaderné energetiky, zatímco při vytváření norem pro jadernou bezpečnost na celém světě, resp. v EU plní zároveň i zcela opačnou úlohu,
- E. vzhledem k tomu, že WHO je mezinárodní zdravotnická organizace, na kterou spoléhají lidé na celém světě a která má za úkol vytvářet pokyny a zdravotní normy ve všech oblastech zdravotnictví; vzhledem k tomu, že dohoda WHA 12-40 podepsaná dne 28. května 1959 mezi organizací WHO a agenturou IAEA vlastně brání organizaci WHO v tom, aby poskytovala základní informace, podnikala příslušné kroky a plnila svou základní úlohu v oblasti zdravotnictví a radiace,
- F. vzhledem k tomu, že některé členské státy a sousední země vybudovaly či plánovaly

vybudovat jaderná zařízení v oblastech s vysokým rizikem výskytu zemětřesení a povodní,

1. vyjadřuje v reakci na zemětřesení, tsunami a jadernou havárii svou plnou solidaritu s japonským lidem a svou upřímnou soustrast obětem této trojí katastrofy; vyjadřuje uznání mobilizaci, odvaze a rozhodnosti japonského lidu, pracovníků elektrárny Fukušima a orgánům, se kterými této katastrofě čelí;
2. podotýká, že závažná jaderná havárie ve Fukušimě je nejnovější nehodou v celé řadě incidentů a havárií spojených s jadernými zařízeními, k nimž dochází na celém světě (i v EU) rok co rok ve všech typech jaderných zařízení a u všech druhů reaktorů (např. Three Mile Island (USA), Černobyl (Ukrajina), Windscale (Velká Británie), Tihange a Fleurus (Belgie), Civaux 1 a Blayais 2 (Francie), Phillipsburg, Krümmel a Brunsbüttel (Německo), Kozloduj 5 (Bulharsko), Paks (Maďarsko), Forsmark a Barsebäck 2 (Švédsko), Kašiwazaki (Japonsko) apod.);
3. konstatuje, že ačkoli tři ze šesti reaktorů v elektrárně Fukušima Daiiči nebyly v okamžiku zemětřesení dne 11. března 2011 v provozu, došlo k vážnému poškození jejich vyhořelých palivových tyčí ve vodních nádržích, což přispělo k radioaktivnímu zamoření; podotýká dále, že k podobným událostem došlo i v Evropě (např. v Maďarské elektrárně Paks v roce 2003);
4. uvědomuje si, že dokud budou jaderné elektrárny a jaderná zařízení v provozu, bude stále existovat zbytkové riziko; jelikož riziko závažné havárie v budoucnosti není možné zcela vyloučit, uvědomuje si dále, že není moudré odmítat možnost vzniku nežádoucí události pouze na základě skutečnosti, že je to málo pravděpodobné, či na základě výsledků provedeného zátěžového testu;
5. v této souvislosti naléhavě žádá členské státy a země sousedící s EU, aby ukončily svou podporu vysoce rizikové technologie jaderné energetiky, a země, které jadernou energetiku už využívají, aby okamžitě zahájily postupné ukončování provozu jaderných elektráren. To znamená:
 - žádná další výstavba jaderných zařízení, včetně ukončení plánovaných a rozestavěných projektů;
 - je nutné, aby v procesu postupného ukončování provozu jaderných elektráren došlo k okamžitému odstavení reaktorů a jiných jaderných zařízení, jež představují vyšší riziko, tj. všech jaderných reaktorů a dalších jaderných zařízení v seizmicky aktivních oblastech a pobřežních regionech, kde existuje závažné riziko zvyšování hladiny moře nebo výskytu tsunami, všech reaktorů s druhotnou či plnohodnotnou tlakovou nádrží, všech varných reaktorů typu BWR s jediným chladícím systémem a systémem skladování vyhořelých palivových tyčí mimo ochranný obal a všech jaderných zařízení vybudovaných před rokem 1980;
 - okamžitý zákaz zpracování vyhořelého paliva v EU;
 - do konce roku 2011 vypracování strategie na přesun všech vyhořelých palivových tyčí z nádrží do suchých skladů, jakmile to bude možné vzhledem k množství zbytkového

tepla v tyčích;

- okamžitý zákaz výroby a používání směsného oxidového paliva (MOX);
6. žádá dále Komisi, aby prosadila, že se v členských státech a v zemích sousedících s EU bude v případě havárie a dlouhodobého nakládání s odpadem uplatňovat neomezená odpovědnost provozovatelů jaderných zařízení a držitelů licencí pro nakládání s jaderným odpadem za škodu způsobenou třetí straně v důsledku této činnosti, včetně škod způsobených v půdním, vodním a mořském prostředí;
 7. vyzývá Komisi a členské státy, aby urychleně vypracovaly prováděcí plány a přísná opatření, na jejichž základě by bylo možné se přiblížit hospodářství využívajícímu málo rizikové energetické zdroje a které by obsahovaly předběžné konkrétní cíle, jež by umožnily vybudovat téměř 100% energeticky účinné hospodářství založené na obnovitelných zdrojích energie do roku 2050; trvá na tom, že připravovaný program využívání obnovitelných zdrojů energie do roku 2050 musí obsahovat tento cíl;
 8. vyzývá k tomu, aby byl na cestě k dosažení energeticky účinného hospodářství schválen a uplatňován ambiciózní právní rámec týkající se zvyšování energetické účinnosti a energetických úspor, aby bylo ve srovnání se současnou spotřebou energie možné snížit naši absolutní energetickou spotřebu alespoň o 20 % do roku 2020, o 33 % do roku 2030 a o 50 % do roku 2050;
 9. vyzývá k tomu, aby na cestě k dosažení hospodářství, jež bude téměř 100% založeno na obnovitelných zdrojích energie, do roku 2050 došlo ke zvýšení právně závazných cílů využívání obnovitelných energetických zdrojů na 30 % a aby byl stanoven nový předběžný cíl ve výši 45 %, který by měl být dosažen do roku 2030, mají-li se stát obnovitelné zdroje energie přínosem;
 10. připomíná, že Komise ve svém návrhu na vytvoření rámce Společenství pro jadernou bezpečnost z roku 2008 nevyužila možnost, která se jasně nabízela, totiž navrhnout vypracování společných norem, které by zajistily vysokou míru jaderné bezpečnosti¹; připomíná, že tento návrh spadl pod Smlouvu Euratom, v jejímž případě Evropský parlament nemá pravomoc společně vytvářet právní předpisy; s politováním konstatuje, že orgány EU v té době odmítly právně závazné bezpečnostní normy²; lituje dále, že členské státy nepřihlédly ani ke stanovisku Evropského parlamentu z dubna 2009³ alespoň tím, že by nařídily, aby bezpečnostní normy agentury MAAE měly právně závazný, nikoli jen dobrovolný charakter;
 11. vítá úmysl Komise přehodnotit stávající právní a regulační rámec týkající se bezpečnosti jaderných zařízení; vyzývá Komisi, aby své přehodnocení předložila v rámci Smlouvy o fungování Evropské unie; v této souvislosti požaduje, aby Komise zajistila, že členské státy a země sousedící s EU budou uplatňovat komplexní, závazné a účinné normy pro jadernou bezpečnost, které by byly odrazem nejnovějších postupů na regulační

¹ KOM(2008)0790

² Zpráva o návrhu směrnice Rady (Euratom), kterou se zřizuje rámec Společenství pro jadernou bezpečnost – zpravodaj Gunnar Hokmark – A6-0236/2009 – 3.4.2009

³ Viz poznámku pod čarou č. 2

i provozní úrovni a zohlednily by nejlepší dostupné technologie ve všech jaderných zařízeních do doby, než bude provoz těchto zařízení definitivně ukončen;

12. hluboce lituje nedostatečné váhy závěrů Evropské rady ze dne 25. března 2011, pokud jde o tzv. jaderné „zátěžové testy“, zejména jejich dobrovolné povahy;
13. bere na vědomí návrh Komise zavést úplné hodnocení rizika a bezpečnosti (tzv. „zátěžové testy“) ve všech jaderných zařízeních; v této souvislosti požaduje, aby Komise spolu se Skupinou evropských regulačních úřadů v oblasti jaderné bezpečnosti (ENSREG) zajistila, že členské státy a země sousedící s EU provedou:
 - nejpozději do konce roku 2011 hodnocení bezpečnosti všech stávajících a plánovaných jaderných zařízení, včetně radioaktivního odpadu a vyhořelých palivových tyčí. V této souvislosti požaduje, aby se použil transparentní, komplexní a nezávislý postup, který by vedl k uložení povinnosti provádět úplné hodnocení rizika a bezpečnosti („zátěžové testy“);
 - kritéria, parametry a celkový průběh testů je nutné vypracovat za neomezené spolupráce s nezávislými odborníky jmenovanými všemi zainteresovanými stranami; Evropský parlament a veřejnost musejí mít plný přístup ke všem dokumentům používaným k provedení testů a k jejich pravidelně aktualizovaným verzím; žádá v této souvislosti Komisi, aby nejpozději do 15. dubna předložila konkrétní a přesný časový harmonogram spolu s názvy nezávislých orgánů a se jmény odborníků, kteří se zúčastní vypracování přesných kritérií, která by platila pro tyto zátěžové testy;
 - tyto testy se nesmějí spoléhat pouze na pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti (PSA, PRA), ale také na deterministické hodnocení bezpečnosti. To znamená, že je nutné prokázat, že jakékoli jaderné zařízení odolá i v případě nahromadění nezvyklých událostí, včetně selhání lidského faktoru;
 - provoz každého jaderného zařízení, které nevyhoví těmto testům, včetně rizika pádu civilního letadla a teroristického útoku, a u nichž nebude vyloučeno riziko úniku radioaktivity do životního prostředí (PSA 2) nebo mezi obyvatelstvo (PSA 3), bude ukončen nejpozději 1. ledna 2012;
 - bude zakázáno prodloužení technické doby životnosti jaderných zařízení nad 30 let bez ohledu na výsledky zátěžových testů;
14. lituje, že Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) a provozovatel jaderné elektrárny ve Fukušimě Tokyo Electric Power Company (TEPCO) informovaly veřejnost velmi opožděně, poskytovaly jen nedostačené či nepřesné informace a neustále podceňovaly rozsah havárie v této elektrárně;
15. lituje dále, že agentura MAAE tím, že propaguje využívání jaderné energie a vytváří normy pro jadernou bezpečnost platné na celém světě, plní dvě úlohy opačného charakteru; vyzývá členské státy MAAE, aby zajistily úplnou nezávislost této agentury na jaderném průmyslu; vyzývá dále Valné shromáždění OSN, aby vydalo jednoznačné rozhodnutí ohledně oddělení propagace jaderné energetiky od zajišťování jaderné bezpečnosti;

16. poukazuje na to, že je důležité šířit seriózní a nezávislé informace o důsledcích jaderných havárií, jako je katastrofa ve Fukušimě Daiiči a v Černobylu, na zdraví a životní prostředí v průběhu těchto havárií i po nich; je si vědom, že šíření těchto informací zabránila dvojitá úloha agentury MAAE a dohoda mezi organizací WHO a agenturou MAAE podepsaná v roce 1959 (dohoda WHO 12-40); vyzývá členské státy WHO, aby na nadcházejícím Valném shromáždění předložily návrh na ukončení platnosti dohody WHA 12-40 uzavřené mezi WHO a IAEA, která organizaci WHO brání podnikat kroky či přijímat opatření k dosažení svých cílů, tj. udržení zdraví a zlepšování zdravotního stavu;
17. s vážným znepokojením sleduje, že po havárii ve Fukušimě přicházejí každý den další hlášení o zvyšování již tak vysokého zamoření vzduchu, půdy, vody a potravin;
18. naléhavě žádá japonskou vládu, aby rozšířila „ochrannou zónu“ na oblasti, kde byla naměřena vysoká radioaktivita; vyzývá k větší transparentnosti při informování o míře radioaktivity a zamoření a k tomu, aby byly veřejnosti transparentním způsobem a pravidelně poskytovány údaje a informace o dalších rizicích, zejména pokud jde o zamoření potravin nejen jódem a cesiem, ale také dalšími radionuklidy, jako je stroncium a plutonium;
19. v souladu s nařízením EU o měření kontaminace potravin v případě jaderné havárie vyzývá Komisi a členské státy, aby na úrovni EU neprodleně schválily maximální povolenou hladinu kontaminace, která by zajistila ochranu nejohroženější části populace, a to v souladu s vědeckým pokrokem a při hodnocení expozičních dávek a vlivu radiace na zdraví; požaduje dále, aby Komise a členské státy zajistily, že se regulace v této oblasti bude řídit vysokou mírou ochrany lidského zdraví, nikoli hájením obchodních zájmů či nutností ochránit vnitřní trh;
20. vyzývá Komisi, aby ze svého prováděcího nařízení č. 297/2011 ze dne 25. března odstranila ustanovení, která umožňují dovoz potravin kontaminovaných do maximální úrovně uvedené v nařízení 3954/87 pocházejících z určitých japonských prefektur, a místo toho zavedla zákaz dovozu některých kategorií potravin, které jsou dováženy ze zamořených oblastí Japonska. Zároveň je nutné zavést opatření, která by japonským zemědělcům a rybářům kompenzovala ztráty způsobené zákazem dovozu těchto potravin;
21. požaduje zákaz dovozu některých kategorií potravin dovážených ze zamořených oblastí Japonska a zároveň zavedení opatření, která by japonským zemědělcům a rybářům kompenzovala ztráty způsobené zákazem dovozu těchto potravin;
22. vyzývá Komisi a členské státy, aby financovaly nezávislé výzkumné projekty v zamořených oblastech, ať už v okolí Černobylu nebo Fukušimy, abychom získali více poznatků o krátkodobých i dlouhodobých důsledcích ozáření a kontaminace lidí a životního prostředí; požaduje, aby byly zveřejněny veškeré výsledky těchto projektů;
23. vyzývá Komisi a členské státy, aby důkladně a s okamžitou platností přeorientovaly energetickou politiku, tak aby bylo možné nejpozději do roku 2050 v celé Evropě dosáhnout energeticky účinného hospodářství, které by bylo založeno na využívání obnovitelných zdrojů energie;
24. vyzývá Komisi, členské státy, Evropskou investiční banku (EIB), Evropskou banku

pro rekonstrukci a rozvoj (EBRD) a další veřejné banky, aby ukončily poskytování veřejných finančních prostředků na výzkum možnosti jaderné fúze, včetně programu ITER, kromě případů odstavení jaderných zařízení z provozu;

25. žádá EU a její členské státy, aby se k jaderné energetice chovaly jako ke každému jinému zdroji energie v rámci Smlouvy o fungování Evropské unie, jelikož to je v zájmu demokracie, zapojení Evropského parlamentu, transparentnosti a neomezeného přístupu veřejnosti k informacím; žádá proto, aby byla smlouva o Euratomu zrušena;
26. žádá, aby Komise oddělila úkoly spojené s energetickou politikou, včetně propagace jaderné energie, od úkolů spojených s otázkou bezpečnosti; požaduje, aby úkoly spojené s otázkou bezpečnosti spadaly do působnosti jejich generálních ředitelství pro životní prostředí a zdraví;
27. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Komisi, Radě, vládám a parlamentům členských států, společenství EURATOM a skupině ENSREG.